

ר"ת	ה'ה"ג	מוצ"ש	ק	בעלזא
5:56	5:34	5:18	4:02	ירושלים
5:52	5:30	5:20	4:16	בני ברק
5:52	5:30	5:17	4:06	חיפה
5:53	5:31	5:21	4:18	אשדוד
5:55	5:33	5:19	4:01	בית שמש
5:55	5:33	5:21	4:20	קרית גת

דברי תורה לפרשת השבוע

פנינים יקרים • אמרי קודש - בעלזא • סיפור • אורחות חיים • היקולא דצדיקיא

נא לא לקרוא בשעת התפלה וקריאת התורה

עצמו אעפ"כ ראה והבין בעין השכל קדושתו הגדולה לפיכך אמר לו בי אדוני פיי דבר עמי ואם יקשה לך איך אתה יכול לדבר עמי שאני מדבר במדרגתי הגדולה עד מאוד ואיך אפשר שתדבר עמי. לז"א לו ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני פיי אני רואה שיש לך אזנים ברורים ויכנסו דברי באזניך, כי כמוך כפרעה ולכאורה למה לא אמר כי אתה כפרעה אך הענין כך אמר לו שהקדושה שלך היא זה לעומת זה של פרעה כמו שפרעה הוא בקליפה כן אתה לעומתו בהקדושה, ולכן יודע אני שיכנסו דברי באזניך והבן.

ויגש אליו יהודה וגו' כי עבדך ערב את הנער וגו' (מד, יח)
בדרך רמז, ... האיך יוכל האדם ליגש ולהתפלל לפני הקב"ה, ע"ז נתנה התורה עצה, שכל א' מישראל יתפלל בעד חברו, ובזה הדרך יוכל ליגש ולהתפלל, כמו שרואים בטבעי בני אדם... כאשר אדם רוצה לקבל מחברו עבור איש אחר ליתן צדקה, אז אינו מתבייש. שאינו לוקח לעצמו, כן הוא בענין התפלה... ויגש... כי עבדך ערב... כל ישראל ערבים זה לזה.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו' (מד, יח)
כתב בעל הטורים: "ויגש אליו יהודה, סופי תיבות שוה, שאמר לו אני שוה לך" וכו'. והנה רש"י כתב: "ואל יחר אפך, מכאן אתה למד שדיבר אליו קשות", ויש להבין אם כן מהו הדיבור הקשה במה שאמר לו יהודה שהוא שוה לו. וליישב זאת נקדים מש"כ בספר 'יד יוסף', דלכאורה תמוה, היאך באמת עבר פרעה על נימוסי מצרים, שעבד אינו מולך (רש"י לעיל מא, יב), והמליך את יוסף למלך. וביאר, שפרעה עצמו נתן טעם לדבר, באומרו: "הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו (שם, לח), ופירש": "אם נלך ונבקשנו הנמצא כמוהו", כלומר, דכיון שלא נמצא איש כמוהו הוי מילתא דלא שכיחא, ובאופן כזה לא גזרו בנימוסיהם נמצא לפי זה, שאילו היה בעולם עוד נבון וחכם כמוהו, והוי מילתא דשכיח, לא היה יכול לעבור על נימוסי מצרים, כי גם בעבד כזה נגזר החוק, ואם כן חוזרת הקושיא למקומה. והנה, רש"י פירש בדברי יהודה: "כי כמוך כפרעה - מה פרעה גוזר ואינו מקיים", היינו, שגזר שעבד אינו מולך, "אף

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך וכו'. (מד, יח) ופרש"י ז"ל יכנסו דברי באזניך וקשה מה זה לשון הכנסה באזנים ולא מצינו בכל התורה שאמר משה לישראל או בשאר דברים שיכתוב הלשון הזה הכנסת אזנים. ונראה דהנה מצינו שאמר הקב"ה למשה כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע ולכאורה יש להבין כיון שיהיה כתוב בספר א"כ כל מי שירצה יקרא בו והאיך שייך ושים באזני יהושע. וכן מה זה לשון באזני כו' וכי יניחום באזניו, ונראה לפרש דהנה כתיב ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שומע, ולכאורה הלא יכול להבין אם זה קול חדוה שהוא קול נצחון, או אם הוא קול חלושה שהוא ניסה וצעקת הוי. אלא נראה שיהושע היה משמר אזנים שלו שלא ישמע דבר שאינו הגון כלל והנה גבורה נקראים פסוקי דזמרה שהוא כדי לומר עריצים והגבורות וצריך להמתיקם ג"כ בגבורה בשורשם לזה נקראו גבורות. וחלושה רמז לתפילה ע"ד שאמרו חז"ל המתפלל על חבירו צריך שיחלה עליו שהיא חלישת כח כמ"ש ויחל משה מלמד שהחלה עצמו. וז"ש יהושע למשה קול אני שומע במחנה אין זה קול ענות גבורה דהיינו זמר עריצים שהיא המתקת הדינים ואין כו' קול חלושה היא תפילה שצריך להחל' עצמו קול ענות אנכי שומע ר"ל שאיני מבין שמעולם לא שמעתי קול כזה שהיה משמר אזניו שלא ישמע דבר שאינו הגון. והנה יש ליתן טעם לשבח מה זה לשון ספר שהתורה נקראת ספר ונראה שהספר הוא לשון מדינות העומדים על הספר כמו שהספר שומר את המדינה שלא יבא שום שונא על המדינה. ואם צריך אדם למדינה צריך לילך דרך הספר. כך התורה היא הספר שלנו שהיא משמרת אותנו כו' וכשצריכין אנחנו לדבק עצמינו בהבורא

יתעלה צריכין אנחנו לדבק עצמינו דרך התורה שהיא הספר. וידוע דזאת נקראת השכינה. וז"ש הקב"ה למשה כתוב זאת זכרון בספר ר"ל כשתלמד בתורה תראה שתשרה השכינה בתורה הנקראת ספר כנ"ל. ושים באזני יהושע ר"ל שלא תלמד התורה עם מי שאין לו אזנים ברורים כמו יהושע והוא דרך רמז באזני יהושע וזהו ג"כ הפי' כאן כי יהודה ראה בראייתו הזכה שזה הוא מדרגת יוסף אע"פ שלא ידע שזה יוסף

לעלוי נשמת

הרבני החשוב המפורסם, ירא וחרד לדבר ה', בר אוריין
ובר אבהן קדישין, איש חי ורב פעלים לתורה ולחסידות
ראש וראשון לכל קדשי בית בעלזא, ומסר נפשו וכל כולו
למען הקמת עולה של תורה, רודף צדקה וחסד, לבו ער ורחום
לעזור ולסייע בהארת פנים לכל אדם, נודע לשו"ת כש"ת
הרה"ג מוה"ר שמואל שמחה בונם קליין ז"ל
ראש הקהל דקהילותינו הק' בן הגה"צ ר' אפרים פישל זצלה"ה
אב"ד מראש-זוארשהלי נלב"ע ז' טבת תשנ"א
הונצח למלאות עשרים וחמש שנים לפטירתו
ע"י בנו הנדיב הנכבד העסקן המרום לכל דבר שבקדושה
הרה"ח ר' מנחם קליין שליט"א
חבר הנהלת "מרכז מוסדות בעלזא" וקהל מחזיקי הדת

דלא שכיחא, ובאופן כזה לא גזרו בנימוסיהם נמצא לפי זה, שאילו היה בעולם עוד נבון וחכם כמוהו, והוי מילתא דשכיח, לא היה יכול לעבור על נימוסי מצרים, כי גם בעבד כזה נגזר החוק, ואם כן חוזרת הקושיא למקומה. והנה, רש"י פירש בדברי יהודה: "כי כמוך כפרעה - מה פרעה גוזר ואינו מקיים", היינו, שגזר שעבד אינו מולך, "אף

הרי גם לצדיק יהיה צער שאינו מחוייב בצער זה, ויכריע הצדיק בזכותו גם את נפש הקשור אליו. ובזה יובן ג"כ מה שהאר"ך יוסף להתאפק כ"כ מלגלות לאחיו שהוא יוסף, שבוודאי מצד אהבת אחיו ואביו היה משתוקק מאד להתגלות אליהם, ועד שבא הזמן היה בהכרח להתאפק, כדי שייצאו מיהודה כל אלו הדברים והתפלות לפעול בהם לדורות כנ"ל, וכאשר נגע הדבר לכל השבטים עד פנימיות נפשם אז נתגלה הישועה. (הרה"ק רבי יהודא לייב אייגר מלובלין זי"ע)

והיה כראותו כי אין הנער ומת והורידו עבדך את שיבת עבדך אבינו וגו'. (מד, לא) וקשה דהוה ליה למימר – והיה כראותו כי אין הנער והורידו גו', וממילא יובן שימות, ומיותר מלת "ומת". ואפשר לומר עפ"י שאמר יהודה למעלה "ואחיו מת", וזה אמר "והיה כראותו כי אין הנער" – זה בנימין, וגם "ומת" – זה יוסף, אשר אמרתי עליו "ואחיו מת", ולא ישאר לאבינו דבר להתנחם בו, על כן "והורידו עבדך גו'", וק"ל. (אור פני משה)

כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי פן אראה ברע אשר ימצא את אבי. (מד, לד) למה נימק יהודה את סירובו לעלות אל אביו בלי בנימין, בגלל הרע אשר ימצא את אביו, היה לו לתלות הדבר בערבות שהוא קיבל על עצמו, וכפי שאמנם התחיל לומר (פסוק לב): "כי עבדך ערב את הנער" וגו'. אלא שבמשך השתדלותו בדבר, עלה ונתעלה ממדריגה למדריגה, עד שהגיע לידי כך ששכח מכל נגיעות, ולא נגע ללבו צער עצמו וסכנתו, כי אם צערו של אביו, וזה שגרם והביא מיד את הישועה, שיוסף התגלה אליהם. "וכל זה משל לתהלוכות בני ישראל עם אביהם שבשמים", שכל אחד ואחד מישראל, כשבתפילותיו ובקשותיו, מתעלה ומתרומם מדריגה לדריגה, עד כדי הסתלקות נגיעותיו, ואין בלבו כי אם צער אביו שבשמים, מיד ייענה, ותבא ישועתו. (שפת אמת)

ולא יכל יוסף להתאפק וגו'. (מה, א) נ"ל בס"ד טעמא דמילתא, דכבר הקשו המפרשים (עי' רמב"ן בפ' מקץ), היתכן שיוסף ציער את אביו ולא הודיעהו אפילו בשורה אחת כל ימי שבתו בטח ושאנן על כסא ממשלתו. ונ"ל דבאמת יוסף ביקש שאחיו יתוודו את עונם ומעלם אשר מעלו בו, ואם היה מודיע לאביו, אכתי אחיו היו מחזיקים בשגגתם כי כדין מכרוהו. אבל עתה אחרי טענת יהודה, שאף אם באמת בנימין חטא, מ"מ בשביל אביו הזקן ראוי לו לחוס, א"כ ממילא קושיא זו תסובב גם עליהם, דאמת לא יכלו לענות אותו על זה שום מענה, א"כ על כרחך צריכין להתוודות. ושוב לא היה יוסף יכול להתאפק מלצער עוד את אביו. ואתי שפיר כנ"ל נכון בס"ד. (ערוגת הבשם)

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו. (מה, ג) ויש להבין מה גרם להם שנבהלו כעת מפניו. וי"ל, דכתיב להלן (פסוק כז): "ותחי רוח יעקב", ודרשו: מלמד ששרתה עליו שכנינה, שמיום שנמכר יוסף לא שרתה עליו שכנינה (רש"י), והנה יש שני טעמים למה לא שרתה השכינה על יעקב אבינו: אחד: מחמת העצבות שהיה שרוי בה כל השנים, וימאן להתנחם (לעיל לז, לה), שהרי אין מקבלין תנחומין על החי; טעם שני: משום ששיתפו את השכינה שלא תגלה ליעקב אבינו

אתה כן, וכי זו היא שימת עין שאמרת לשים עינך עליו". ובזה יבואר: "ויגש אליו יהודה" וגו' רצ"ל, שדיבר אתו קשות באמור לו: מה פרעה גוזר ואינו מקיים נימוסיו שלו, שעבד אינו מולך, אף אתה כן. ואם תשיבני שלא עבר על נימוסיו, שהרי הנך "איש אשר רוח אלקים בו", והוי מילתא דלא שכיח, לפיכך אמר לו, שזה אינו, כי "אני שוה לך", ושפיר הוי מילתא דשכיח.

ויגש אליו יהודה וגו' ואל יחר אפך בעבדך. (מד, יח) פירש"י: "מכאן אתה למד שדבר אליו קשות". ולכאורה תמוה, הלא מתחילה פסקו הדין הם בעצמם: "אשר ימצא אתו מעבדך ומת וגם אנחנו נהיה לאדוני לעבדים" (לעיל פסוק ט), ואח"כ פחתו ואמרו: "הננו עבדים לאדוני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו", וכי עתה משום שהטיב עמם ולא דרש לעבד רק את זה "אשר נמצא הגביע בידו" ניגש לדבר קשות. ונראה, כי באמת היתה בגבורתם להרוג את פרעה ואת עמו כפי שעשו בשכם, אלא שהתנהגו בהכנעה כי חשבו שדין שמים הוא להיענש על חטא מכירת יוסף, ופסקו על עצמם דין מיתה כדין הגונב נפש ומכרו. אך אם אכן עונש מכירת יוסף היה בעון זה, צריך להימצא הגביע אצל אחד שהתחילו בה, דהיינו שמעון ולוי שזממו להמיתו, ויסובב עליו עונש מיתה. ומטעם זה פסקו מיתה על זה שיימצא אצלו הגביע, וכולם קבלו על עצמם עונש עבדות, שהרי בהסכמת כולם נמכר לעבד. אולם בעת שנמצא הגביע אצל בנימין, הוכח להם שאין זה כלל ענין למכירת יוסף, שהרי בנימין לא היה כלל במכירה, והתחילו לחשוב בדעתם שכל מה שעובר עליהם, אין זה אלא שעתה מתחיל שעבוד מצרים, ולפיכך פסקו על כולם להיות עבדים. אבל כעת שאמר להם: "ואתם עלו לשלום אל אביכם", ראו אם כן שעדיין לא התחילה גזירת שיעבוד מצרים. וכיון ששוב לא היה להם במה לתלות, לכן ניגש אליו יהודה לדבר עמו קשות, ואמר שיהרוג את פרעה ועמו ויקח את בנימין. (הגה"ק רבי יעקב מליסא זי"ע)

אדני שאל את עבדו לאמר היש לכם אב או אח וגו'. (מד, יט) והנה אף כי לא נמצא בזה שום תירוץ נגד טענות הגניבה שטען יוסף, אך באמת זאת הי' טענות יהודה, כי באמת אין האדם נענש על החסרון הנמצא בו באיזה ענין עד שיוציאו לפועל אל המעשה. והנה אף אם באמת נמצא ח"ו איזה חסרון בבנימין בענין גניבה, מ"מ אם היה יושב בביתו לא הי' בא לכלל מעשה כזאת, ורק קטרוג הדרך גרם לו, וא"כ לא עליו האשם בדבר הזה שיענש עליו, כי ברצונו לא הי' לילך לדרך מצרים. וזאת טען נגד השי"ת, כי האמין שאף מה שאמר יוסף אליהם שיביאו את בנימין, לא היה בלתי רצון השי"ת. (מי השילוח ז' טבת תרי"ד)

ועתה כבאי אל עבדך אבי וגו' ונפשו קשורה בנפשו. (מד, ל) ויש להבין מה היתה טענתו בעמדו לפני מושל מצרים, לבטל פסק דינו, ושלא יהיה עבד מחמת שנפשו קשורה בנפשו, וגם אם יאמר שאביו צדיק, מה יועיל לפני מצרי אשר שונא את העברי. וי"ל, שזה הי' הכנה לדורות, הגם שעל בנימין נגזר עבדות, מ"מ אם יגיע הצער לאביו יהא ניצול בזה, כי אביו אינו מחוייב להצטער, וזה הוא הכנה לדורות כאשר ח"ו יחולו דינים על מאן דהוא יינצל אם יש לו התקשרות עם צדיק הדור, ואם לאדם יהיה צער

לכם **שארית** בארץ" ו'שארית' הוא דבר מועט, ולאחר מכן אומר להם: "ולהחיות לכם **לפליטה גדולה**", שהוא עם רב? אלא יוסף הודיעם בכך את טבעה ואופיה של האומה הישראלית, אשר "והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד" (איוב ח, ז), ואף אם כעת הם רק "**שארית בארץ**" אבל מובטח להם כי לעתיד יהיו "**לפליטה גדולה**". (של"ה הק')

וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ וגו'. (מה, ז) מובא בשם הבעש"ט הק' זי"ע הפירוש עה"פ (דברים יא, טו-טז): "ואכלת ושבעת. השמרו לכם פן יפתה לבבכם" וגו', היינו, שהאדם צריך לשמור את ה'לכם' הרומז לדברי הרשות שלא יפתהו לתאוות ארציות ח"ו, דאמרו חז"ל (ברכות לב.) אין ארי נהם ("שמח ומשתגע ומזיק". רש"י) אלא מתוך קופה של בשר, עיי"ש. וזו הכונה: "ואכלת ושבעת" וכשהאדם אכל ושבע, "השמרו לכם פן יפתה לבבכם", צריך לשמור את עצמו שלא יתפתה מה'לכם', כנ"ל וזה הפירוש: "וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ" שהאדם צריך לראות שה'לכם', הארציות, יהיה אצלו בבחינת 'שארית', שריים וטפל, והעיקר צריך להיות אצלו עבודת השי"ת. וזהו: "ולחיות לכם לפליטה גדולה" היינו שאז יוכל להיות להאדם פליטה גדולה, להנצל מכל. (כנסת יחזקאל, רדאמסק)

והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם. (מה, יב) דהנה, מורי ורבי הצדיק מו' דוב בער זי"ע אמר, שכמו יש אור וחושך בעולם, כך יש בשכל האדם, אור וחושך, עכ"ד, אך כששומעים דבורים יוצא מפי צדיק, נזדכך השכל ויאירו עינים, וזהו 'כי עיניכם הרואות ועיני אחי בנימין', שעייניכם מאירות ונזדכך השכל שלכם, מחמת כי פי המדבר אליכם, שמדיבורו של הצדיק, נזדכך השכל של השומעים דבריו. (קדושת לוי)

והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם. (מה, יב) ברש"י: "השוה את כולם יחד, לומר כשם שאין לי שנאה על בנימין שהרי לא היה במכירתו, כך אין בלבי שנאה עליכם." "כי פי המדבר אליכם", בלשון הקדש. לפי מה שפירש רש"י, שבאמרו "והנה עיניכם הרואות ועיני אחי בנימין", נתכוון יוסף להניח דעת אחיו שלא יתייראו שמה יש בלבו עליהם, יתפרש המשך הכתוב כאומר, והא ראה לדברי שאינני רוחש לכם טינה, "כי פי המדבר אליכם", בלשון הקדש. ודבר זה טעון הסבר, כיצד יש להם ללמוד מפיו המדבר בלשון הקדש, שאין בלבו עליהם על שמכרוהו. ברם, חששם של השבטים מפני שנאתו של יוסף בשל מכירתו, היתה רק כל זמן שלא ידע יוסף שכבר נתחרטו על מכירתו. אילו נתברר להם כי יוסף יודע היטב שהם מכירים באשמתם ומתחרטים עליה מעיקרא, לא היה להם כלל מה לחשוש מפניו, שהרי כשבטלה הסיבה לשנאה, גם עברתו לא תהיה שמורה. כשראה יוסף שנבהלו אחיו מפניו, וירד לסוף דעתם מפני מה הם מתייראים מפניו, רמז להם בחכמתו, כי חרטתם על מכירתו נהירה לו. שהרי כשאמרו איש אל אחיו "אבל אשמים אנחנו על אחינו" (לעיל מב, כא), שמע יוסף והבין היטב את דבריהם, אלא שהם לא שתו לבם לכך "כי המליץ בינתם". זו היתה כוונתו של יוסף כשאמר להם "כי פי המדבר אליכם" בלשון הקדש, כאומר, הלא כאשר ניצב הייתי עמכם בעת

(ראה רש"י לעיל לז, לג). והחילוק בין שני הטעמים הוא, כי לפי טעם הב' אפשר לומר שלא חטאו השבטים במכירת יוסף, והא ראה שלא גילתה השכינה ליעקב. ולטעם הא' חטאו במכירת יוסף, ומה שלא גילתה השכינה ליעקב היא מחמת העצבות ששרתה עליו, עבור שאין מקבלין תנחומין על החי ואין השכינה שורה מתוך עצבות. ועתה יובן: "ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף", ובזה נתברר להם עתה כי מה שלא קיבל עליו יעקב תנחומין הוא משום שאין מקבלין תנחומין על החי, וא"כ מה שלא גילתה השכינה ליעקב, אין זה משום שהסכימה לכך, אלא משום שאין השכינה שורה מתוך עצבות, ועל כן נבהלו מפניו, שהרי עד עכשיו היו סבורין שלא חטאו במכירתו, והא ראה ממה שלא גילתה השכינה ליעקב, אבל עכשיו נתברר שזה היה מפני שאין השכינה שורה וכו'.

ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם. (מה, ד) "הראה להם שהוא מהול" (רש"י) ידועים דברי חז"ל (מדרש תהלים קיד, ד): "בזכות ארבעה דברים יצאו ישראל ממצרים: שלא שינו את שמם, ולא שינו את לשונם, ולא היו פרוצים בעריות, ולא גילו מסתורין. כאשר יוסף מתוודע אל אחיו ומבקש מהם להביא את אביו למצרים, הוא רומז להם באיזו זכות יגאלו, וזאת בארבעה דברים אלו שיוסף עצמו היה שלם בכולם: **שלא שינה שמו באומרו להם "אני יוסף"**. אף שפרעה קרא את שמו "צפנת פענח", מכל מקום "**אני יוסף**", זה שמי לעולם. **שלא שינה לשונו** "כי פי המדבר אליכם", בלשון הקודש. **שלא היה פרוץ בעריות** שאמר להם "**גשו נא אלי**" והראה להם שהוא מהול. **שלא גילה מסתורין** באומרו להם "**גשו נא אלי**", כדי שלא ישמע בנימין את סיפור המכירה, ואפילו לאביו לא גילה מאומה. (כלי יקר)

ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אתי הנה כי למחיה וגו'. (מה, ה) הקשה בספר אור החיים, כי הם ב' דברים הפכים, כי העצבות מורה על בחינת שבירת לב והכנעה, וחרון יורה על גאווה, ועיין שם מה שתיירץ, ולפע"ד הוא פשוט, שבאמת אמר זה לב' בני אדם, כי בפ' מקץ נאמר (בראשית מב, כא) "ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים, ויאמר אליהם ראובן הלא אמרתי אליכם אל תחטאו וגו'", הרי ששמעון ולוי שהם איש אל אחיו, היו נעצבים ואמרו "אבל אשמים", וראובן חרה לו על שלא שמעו לו. ויוסף שמע בעת ההוא ועשה עצמו כלא יודע, כמו שכתוב "והם לא ידעו כי שומע יוסף וגו'", ולכן עתה בתוודעו אליהם, אמר על ב' בחינות הנ"ל. (דברת שלמה)

כי למחיה שלחני אלהים לפניכם וגו' ולהחיות לכם לפליטה גדולה. (מה, ה-ז) לכאורה הוא כפל הלשון, אשר כבר אמר "כי למחי שלחני אלקים לפניכם". אך הענין כפשטא, כי הטובות המה נכללים בג' דברים בני חיים ומזונא. וזהו שאמר - שעבד עבורם בכל הג' טובות, "כי למחי שלחני" - זו היא פרנסה, "לשום לכם שארית בארץ" - הוא בנין, "ולחיות לכם" זהו חיים. והיינו, שעבד עבורם להשפיע להם ג' אלו, כי זהו דרך הצדיקים לעבוד עבור ישראל על ג' טובות אלו. (עטרת יהושע תר"ח י"א טבת תרע"ג)

לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה. (מה, ז) לכאורה תמוה בתחילה אומר להם יוסף: "לשום

שאתה עובד ה' בדרך הזה וחבירך אינו עובד ה' כמותך, וד"ל." (דברי ישראל)

ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים (מה, נו) לכאן תמוה שכן לכאן יש להתפלא: וכי הידיעה שבנו הוא מושל בכל ארץ מצרים מהוה בשורה עבור יעקב? אדרבה בודאי היה שמח ביותר אילו היה יכול יוסף לעזוב הכל ולשוב לביתו! אלא כוונת הפסוק היא שהשבטים הבטיחו ליעקב שיוסף לא יז מצדקתו יז כלשהו מכפי שהיה בבית יעקב כפי שכותב רש"י (שמות א, ה) "ויוסף היה במצרים להודיעך צדקתו של יוסף הוא יוסף הרועה את צאן אביו הוא יוסף שהיה במצרים ונעשה מלך ועומד בצדקו שלא למד יוסף ממעשי מצרים! והנה אמרו חז"ל (אבות ד, א) איזהו גבור? הכובש את יצרו שנאמר 'ומושל ברוחו מלוכד עיר, ואין לך ממשלה גדולה מאדם המושל ברוחו ומכניע את יצרו, וזה קשה מן הכל וככל שאדם יותר בגדולה ועושרו מתרבה יותר נתווספו תאוותיו וקשה יותר לכובשם, ולכך צוה ד' למלך ישראל שיכתוב לו את משנה התורה "לבלתי רום לבבו לבלתי סור מן המצווה ימין ושמאל". מעתה לכך התכוונו השבטים באמנם "וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים" דהיינו לא תאוות מצרים משלו עליו, אלא הוא מושל בהן ועמד נגדם בצדקתו ואמונתו. (חתם סופר המובא בכתב סופר על מגילת אסתר)

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו. (מה, כז) ונראה דבכל ענין העגלות רמז יש בדבר, כי אופני העגלה הסובבים (שע"ש זה נקרא עגלה, ע"ש האופנים הסובבים) בעיגול מורים שזה שלמעלה בתכלית כרגע יורד למטה, וזה שבתכלית הירידה למטה משם מתחיל לעלות למעלה. והוא רמז לאדם שאפילו במצבו שבתכלית הירידה אל יתיאש, אדרבה, יתן אל לבו אולי זוהי העת האחרונה של הירידה, ומעתה תתחיל העליה, וכן כשהוא בתכלית העליה יתן אל לבו אולי הגיע לתכלית העליה ומעתה יתחיל לרדת כי גלגל הוא שחוזר. וזהו הרמז ששלח יוסף ליעקב עגלות, שבל יצטער הרבה על ירידתו למצרים, שזו הירידה עליה תהיה לו. וזה "לשאת אותו" שהוא לשון עליה, ולא הזכיר לשון ירידה כלל וזה עצמו הוא שנזכר יעקב, שמאחר שיוסף שלח לו רמז כזה, בודאי לקח גם בחינה זו לעצמו, ואפילו כשהוא מושל בארץ מצרים ובתכלית העליה, לא סר מנגד עיניו לחשוב אולי זהו הרגע האחרון של העליה, ומעתה תתחיל הירידה וע"כ לא גבה לבבו. (שם משמואל)

ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק. (מו, א) והוא קרוב לדרך הלציי כי הן כל אדם יודע בנפשו אשר כל היסורין טובים הם לו למאוד עבור מירוק עוונותיו ושאר בחינות הנזכרים למעלה וכמאמר חז"ל (עיין בראשית רבה ט', י"א) (בפסוק (בראשית א', ל"א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, טוב זה מדת הטוב, טוב מאד מדת הפורעניות, וראה והבין כי גדול מה שנאמר בפרעניות, ממדת הטוב כי בטוב נאמר טוב לבד ובפורעניות נאמר בהם טובים למאוד, כי על ידיהם אדם זוכה לקורבת ה' ולהשראת קדושתו יתברך ולחזות בנועם זיו שכניתו יתברך לעולם הבא אשר ודאי הוא הטובה על כל הטובות. ואמנם

שהתחרטתם על מכירתי הבנתי כל דבריכם, ואם כן אין לכם כלל להתיירא מפני. (בנין אריאל)

נושאים מטוב מצרים. (מה, כג)

מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו ומדרש אגדה גריסין של פול (רש"י). החיד"א בספרו "פתח עינים" (מגילה טז, ב) מביא בשם הראשונים שמצאו רמז במה ששלח לו יין ישן כי "יין ישן" בגימטריא ת"ל, וזהו ששלח לו לרמוז לאביו לקיים גזירת ת"ל שנה שדעת זקנים - אברהם, יצחק ויעקב - נוחה הימנו ורוצים בגזירתו של השי"ת. אבל א"כ יהיה עלינו למצוא רמז גם במה ששלח לו לפי המדרש - גריסין של פול, ואכן החיד"א מצא גם בהם רמז נפלא לגזירת הגלות למצרים. הוא מקדים להביא בשם רבינו אפרים, שאמר הקב"ה ליעקב שלא יצטער על כך שיהיה רד"ו שנה בגזירת השעבוד, משום שלא יהיה בשעבוד אלא קי"ז שנה והרמז הוא: "עמו אנכי בצרה" - עמ"ו (עם הכולל הוא קי"ז עד כאן דבריו). ואפשר שזה מה שרמז לו כאשר שלח לו יין ישן שהיא בגימט' ת"ל ושלח לו גם גריסים של פול, לרמז שהשעבוד יהיה לחצאין, כמו גריסין שהם חצאים והשעבוד לא יהיה אלא פול שהוא בגימטריא קי"ז (עם הכולל). (פתח עינים" לחיד"א)

וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך, ויעלו ממצרים וגו'. (מה, כד-כה) פירש"י: "אל תרגזו בדרך - אל תתעסקו בדבר הלכה". לכאורה, תיבת "וילכו" היא אך למותר, שהרי נאמר לאחר מכן "ויעלו ממצרים"; עוד יש לדייק, דלכאורה היה לו לומר להיפך: ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך וילכו, כי האיך יתכן שאחר שהלכו כבר מאתו אמר להם "אל תרגזו בדרך". אלא איתא בגמרא (סוטה מו): "אמר רבי יהושע בן לוי המהלך בדרך ואין לו לוויה יעסוק בתורה שנאמר (משלי א, ט): 'כי לויית חן הם' וגו'. ואיתא בילקוט ד"אין בשלח אלא לשון לוויה". ולפי זה יתפרש הכתוב כמין חומר: "וישלח את אחיו" שעשה להם לוויה, "וילכו" - יוסף עם אחיו [שהרי חבר לחבר צריך ללוות עד תחום שבת (שם בגמרא)], "ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך" אל תתעסקו בדברי תורה (תענית י:), כי רק מי שאין לו לוויה יעסוק בתורה, ואני הרי עשיתי לכם לוויה, ועשה כל זה כדי למהר הליכתם שיבשרו לאביו שהוא חי, ואמנם אח"כ "ויעלו ממצרים". (מעשה רוקח)

ויאמר אלהם אל תרגזו בדרך. (מה, כד)

"אמר אא"ז [הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר] זצוק"ל, פירוש: 'אל תרגזו בדרך', רצ"ל בדרכי החסידות, היינו כשאתה עובד להבורא יתברך על פי איזה דרך, וכשאתה רואה שחבירך אינו עובד על דרך זה שאתה הולך, אל תרגז עליו, כי הרבה דרכים יש בעבודת הבורא ית"ש, עכדה"ק. והענין מה שראה על ככה להזהיר אותן על זה, יש לומר כי מחלוקת השבטים עם יוסף עד שמכרוהו, בוודאי לא היה בדברים גשמיים, רק בדרכי החסידות כמובן, לפיכך הזהיר אותם עכשיו שאל ירגזו עוד בדרכי החסידות שלהם, רק יבינו שיש הרבה דרכים בעבודת הבורא, והכל עולה בקנה אחד. וכמו כן יש לפרש, זהו שאמר יהודה אל יוסף לעיל (מד, יח): ואל יחר אפך בעבדך; פירוש שאל יחר אפך בשביל העבודת שלך,

ישית ידו על עינך? וי"ל בדרך צחות: יתכן כי השי"ת אמר ליעקב לבל יחקור בשכלו ובעיונו מה תכלית ומהות ענין הירידה למצרים והעליה ממנה, ואיזו שלימות ישיגו בני"י בכך. לכן אמר לו: **"ויוסף ישית ידו על עיניך"** ההתבוננות בכל אשר ארע ליוסף ובדרכי ההשגחה, די בה כדי להמנע מלתהות ולחקור על הנהגת הבורא יתברך אשר נשגבה היא מהבנת אנוש. הרי מי יכול היה לתאר לעצמו שכל הצער שעבר יוסף השלכתו לבור, מכירתו למצרים, ישיבתו יב' שנים בבית האסורים הכל נועד להפוך אותו לשליט על ארץ מצרים כדי לפרסם את דעותיו הצודקות וכל הארץ יהיו כפופים "הלא זה הענין די לשום יד ולכסות השקפת עינך והבטת הבנתך המוחשת.

וישאו בני ישראל את יעקב וגו' בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אותו. (מו, ח) תיבות "לשאת אותו" הן לכאורה כמיותרות. ונראה לפרש, דאיתא בגמרא (ב"ב י:) שאין מקבלין צדקה מן הנכרים. ולפי זה תמוה היאך קיבל יעקב את העגלות מפרעה. וי"ל דהנה עיקר הטעם שאין מקבלין מתנות מן הנכרי הוא, כדי שלא ירבה לו זכויות. אמנם אם הנכרי אינו מכוון לשם מצוה כי אם כדי להתפאר, מותר לקבל ממנו, כי אז אין לו זכות בזה, כדאיתא בגמרא (שם): "כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין, חטא הוא להן, לפי שאין עושין אלא להתגדל בו". וזהו שאמר: "וישאו בני ישראל את יעקב וגו' בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אותו", רצה לומר, שלכן קיבלו את העגלות מפרעה, כי ידעו ששלחם רק בכדי "לשאת אותו", את עצמו, שיתנשא ויתגדל בזה, ולא היה מכוון למצוה, וממילא מותר לקבל ממנו מתנות (דברי מהרי"א)

ובני דן חושים. (מו, כג)

"בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב: וכן דן חושים" (בר"ר צד, ט) ולכאורה, למה נשתנה תורתו של רבי מאיר בזה. וי"ל, כי המדרש (שם) הקשה עה"פ "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים" (פסוק כז), והלא בפרטן אתה מוצא שבעים חסר אחת. ואחד התירושים שם הוא שחושים בן דן השלים את המנין, עיי"ש. וכתב שם ה"מתנות כהונה": אע"ג שחושים כבר נמנה בין בני דן, יש לומר דמאחר שיצא מחושים משפחה גדולה - ועל שם כן נקרא 'חושים' שהיו מרובין כחושים של קנה (ב"ב קמג): "שגדלים הרבה ביחד". רשב"ם) על כן נמנה פעמיים להשלים חשבון שבעים נפש. ולפיכך כתיב "ובני דן חושים" לשון רבים, וכאילו היה לדן שני בנים (וכן פי' במהרש"א שם). 'מ' הקשה, מאחר שהתורה ציותה "תספרו חמשים יום" (ויקרא כג, מז), למה מונין רק מ"ט יום. ותירץ, שכך דרך המקרא, כשמגיע לאיזה סך עשירי פחות אחד, מונה אותו בחשבון העשיריות ואינו משגיח על חסרון האחד; וכן אתה מוצא "כל הנפש לבית יעקב וגו' שבעים" ובפרטן אין אתה מוצא אלא ס"ט; וכן גבי מלקות כתיב (דברים כה, ג) "ארבעים יכנו" ואינו נלקה אלא ל"ט, ע"כ. ולפי דבריו לא היה צריך לכתוב "ובני דן חושים" לשון רבים, והיה יכול לכתוב: 'ובן דן חושים' לשון יחיד. אמנם דבר זה תלוי במחלוקת, דתנן (מכות כב.): "כמה מלקין אותו ארבעים חסר אחת... רבי יהודה אומר ארבעים שלימות הוא לוקה". וידוע, שבכל מקום שרבי יהודה חולק בסיפא התנא קמא שלו הוא רבי מאיר ואפשר שבדבר זה נחלקו, שר"מ סובר, דרך המקרא כך הוא שאינו

בעת עומדו ביסורים לקשיות עמידתו בהן שמשברין את כל גופו ובפרט יסורין שיש בהם ביטול תורה ותפילה ודאי יאמר בעת הצרה לא הן ולא שכרן כי קשה לו לעמוד בהם, ואף בצדיקים הגדולים מצינו שאמרו כן לצד ביטול תורה או שארי דברים. אבל כשיעברו היסורין מאתו אז ודאי יהנה וישמח ויתענג מאוד במה שעבר עליו כי מה שעבר אין וכבר יצא מצרתו ובאמת טובה גדולה הם לו. ועל כן הנה יעקב בעת שנסע אל יוסף וכבר עבר מצרתו מה שנצטער כ"ב שנה בצער יוסף אז שמח מאוד על הצרה שעברה עליו כי ודאי טובה גדולה היא לו וכבר יצא ממנה. וזה אומרו ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק שזבח זבחים שלמים פרים לה' הטוב על מה ששלח אליו היסורים ההם בבחינת פחד יצחק מדת הדין הקשה שידע שבדאי טובים הם למאוד ושמח והתענג בהם שנתמעטו עוונותיו על ידיהם והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה כמאמר חז"ל (בבא קמא נ').

אנכי ארד עמך מצרימה. (מו, ד)

"מהכתוב משמע כי ירדה עמו שכינה, וקשה לדבריהם ז"ל (שמו"ר יב, ה) שאמרו, כי מצרים להיותה מלאה גילולים לא היתה שכינה שם, ולזה היה משה צריך לצאת חוץ לעיר להתפלל, דכתיב (שמות ט, כט): 'כצאתי את העיר' וכו'. "אכן אשכילך, כי הדרגות אור השכינה רבים המה, הלא תמצא שעשרה שיושבים ועוסקים בתורה, שנו רבותינו (אבות ג, ז) כי שכינה שרויה ביניהם, ואפילו שנים ואחד אמרו ז"ל (שם) כי מצויה שכינה. ומצינו (תנחומא סו"פ תצוה) שלא ירדה שכינה ביניהם של ישראל, אלא אחר שעשו המשכן, ואחר כמה הכנות האמורים, ובירידתה ראו מעשה ה' וכבוד ה' מלא המשכן, מה שאין הרגש כן ולא כיוצא בו בשעה שעוסקים בתורה אפילו אלף, אלא ודאי יש הדרגות אין מספר להם להשראת השכינה, בסוד 'כי גבוה מעל גבוה שומר' (קהלת ה, ז), ויתרבה האור בהשראתו כפי בחינת הסובב השראת השכינה. וצא למד השראת השכינה בהר סיני, ולמטה ממנו השראתו בבית המקדש, ולמטה ממנה השראת השכינה על הנביא, ובית הכנסת, ובית המדרש, ובין עשרה העוסקים בתורה ולמטה בהדרגת המנין. "ובזה נתיישבו דבריהם ז"ל, כי לא ירדה שכינה שהיא בחינת אור הגבוה ביותר, שהוא המנבא, ולזה אמר משה 'כצאתי את העיר', אבל בחינת אור המצוי אצל לומדי תורה וכיוצא, ירד עם יעקב אבינו, ושם היה עד יום צאת ישראל ממצרים.

אנכי ארד מצרימה ואנכי אעלך גם עלה(מו, ד)

כאן בא לו ההבטחה הגדולה שבכל ההבטחות, שיהיה נקרא שמו על ישראל, והכוונה בזה, דלעולם לא יפרסם שם כבודו בעולם על ידי מעשה היוצא חוץ מדרך הטבע, רק באמצעות צורך ישועתן של ישראל, ועל ידי ישועת ישראל יתפרסם שם כבודו בכל העולם, ובכל מעשה ובכל זמן שיהיו ישראל בשפלות חלילה, ממילא יהיה גם כבודו בהסתר ובהעלם, וזה שאמר לו: "אנכי ארד עמך מצרימה" דכל זמן שאתה תהיה בירידה, גם כבודי אינו נגלה בעולם. (בית הלוי)

אנכי ארד מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך (מו, ד) מה פשר ענין זה שאמר ה' ליעקב "ויוסף

של חכם אינו מאריך ימים וכו' איתביה ר' חייא בר אבא לר' יוחנן: ויעבדו העם את הד' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע' (שופטים ב') אמר לו בבילאי ימים האריכו שנים לא האריכו" עד כאן מדברי הגמ' רש"י מפ' "ימים האריכו שכלו ימיהם בטוב דחשיב אריכות ימים" דהיינו שהיה להם עושר וכל טוב אבל שנים לא האריכו כי מתו בקיצור ימים ושנים, הרי לנו ש"אריכות ימים" כוונתה לחיים העוברים בטוב ובנעימים ואילו אריכות שנים היא כפשוטה לחיות שנים רבות והנה פרעה בשאלתו כפל ואמר "כמה ימי שני חיי" לא פלא שיעקב אבינו הבין שהשאלה מתיחסת הן למספר שנות חייו והן לאיכות חייו. (הגה"ק רבי יצחק חיות ז"ע בעל זרע יצחק)

ויכלכל יוסף וגו' לחם לפי הטף. (מז, יב)

אפשר לפרש בהקדם פירוש הפסוק (תהלים קמה, טו) "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו", היינו, כי לפי מדת הבטחון שיש לו לאדם, כן באה אליו ההשגחה. וזהו: "עיני כל אליך ישברו", וכפי גודל מדת שברו ומדריגת בטחון האדם אשר מצפה להשי"ת, כן באותה מדה: "ואתה נותן להם את אכלם בעתו". וידוע, ש"יוסף" רומז על הקב"ה, ו"הטף" הוא לשון צפיה והבטחה (כדאיתא בגמרא [מגילה יד:]: "שפיל ואזיל בר אווזא ועינוהי מיטייפי" לשון צופין למרחוק. רש"י שם). וזהו הרמז: "ויכלכל יוסף וגו' לחם לפי הטף" שהקב"ה מכלכל וזן את האדם לפי ההבטה והבטחון שהאדם צופה ומביט לישועת ה' יתברך. (שפת אמת, ברעזאן)

הא לכם זרע וזרעתם את האדמה. (מז, כג)

ויש להבין הא יוסף פתר את החלום שיהיה שבע שני הרעב, ועכשיו לא עברו רק שני שנים משני הרעב, ולמה נתן להם זרע לזרוע, ועיין ברש"י ז"ל. ונראה דרך פשוט, דאיתא (בזוה"ק ח"א דף קצו.) דכל הרעב שהיה, היה סיבות וגלגולים שיבוא כל הכסף מכל המדינות לארץ מצרים, כדי למלאות דבר ה' אשר דיבר לאברהם אבינו ע"ה (טו, יד) "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", כדאיתא בספרי קודש נועם אלימלך על פסוק (מג, כג) "כספכם בא אלי". והנה בשנה ראשונה לקט יוסף הצדיק כל הכסף מארץ כנען ומארץ מצרים ומכל הארצות, כדכתיב (מז, יד) "וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען". וראה יוסף הצדיק שכבר יש די הותר למלאות דבר ה' "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", ואם כן למה לו הרעב בחנם? וביטל בתפלתו את ימי הרעב, ואמר "הא לכם זרע וזרעתם את האדמה" כנ"ל, וק"ל. (מאור ושמש)

משגיח על חסרון האחד ומונה במילואו, ועל כן מלקין רק ל"ט מלקות, אע"ג דכתיב "ארבעים יכנו", ולדבריו הוא הדין "כל הנפש לבית יעקב וגו' שבעים" הגם שחסרה אחת מונה אותם כאילו היו שבעים, וממילא לא היה צריך לכתוב "ובני דן" לשון רבים. אבל ר"י סובר שבכל התורה החשבון מכוון דווקא, ולכן מלקין אותו ארבעים, ומשום הכי כתיב "ובני דן חושים" לשון רבים, כאילו היה לו שני בנים, וכאמור. ולפי זה מובן למה דיקא "בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב וכן דן חושים", משא"כ בתורתו של רבי יהודה. נפתלי שבע רצון)

ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד. (מו, כט)

אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נישקו ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע (רש"י). ומה ענין קריאת שמע דוקא להכא, ותירץ הרה"ק מהר"י דוכס זצ"ל דהרי אמרו חז"ל (ברכות ה, ב) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, אם ניצחו מוטב ואם לא יעסוק בתורה ואם לאו יקרא קריאת שמע ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, ומעתה הרי סדר הפסוקים מורה שהיה בא יעקב ללמד ליוסף היאך יצליח במלחמת היצר, ומיד כבואו למצרים שע"ז יהי קיום לבניו בהיותם בגולה בארץ לא להם בארץ מצרים המקולקלת מכל הארצות, ובתחילה שלח את יהודה להורות לו בית תלמוד וכדפירש"י (לעיל כח), נמצא כי בפסוק כח נתן לו העצה הראשונה לעסוק בתורה ובפסוק ל נתן לו העצה האחרונה בזה שאמר 'אמותה הפעם' שהוא ענין הזכרת יום המיתה, וא"כ מסתברא דבפסוק כט אשר בין שניהם היה קורא את שמע שזו העצה האמצעית. ובזה פי' ג"כ השבט סופר זצ"ל המשנה באבות המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ דהיינו אם עוסק בתורה אין צריך להעצה של יקרא ק"ש דהיינו עול מלכות והעצה של יזכיר לו יום המיתה דהיינו דרך ארץ כמו שאמר דוד המלך הנני הולך בדרך כל הארץ. (הגה"צ רבי יצחק ווייס אב"ד ווערבו זצ"ל)

ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך. ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חייך" (מז, ח-ט) התמיהה נודעת הלא פרעה שאל אותו רק "כמה ימי שני חייך" ומדוע מצא יעקב לנכון להוסיף שרעים היו והלא לא נשאל על כך כלל? בפרושו לתהילים (פרק כו') באר על פי מאמר הגמ' (שבת קה:): 'אמר רב יהודה אמר רב: כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו, שנאמר ויקברו אותו (את יהושע בן נון) בגבול נחלתו בתמנת תרח בגבול נחלתו אשר בהר אפרים מצפון להר געש' מלמד שרגש עלהן הר להורגן' ובהמשך הגמ': אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: כל המתעצל בהספדו

דברי תורה מרבתינו הק' מבעלזא

כי אם חי ותמוה שעל סמך מה הבטיחו להביאו חיי? ברם שבטי יה בגודל קדושתם היו מסוגלים גם להחיות מתים אלא שהצדיקים נמנעים מלעשות דבר שהוא שינוי מדרך הטבע, אף כאן הבטיח יהודה לאביו שיביא את בנימין חי אפילו אם יצטרך להחיות אותו, ואף שנראה הדבר כשינוי מרצונו ית' שהוא לעשות הכל בדרך הטבע, הרי למען אביו מוכן הוא למסור נפשו ולעשות דבר שהוא בגדר

כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמור אם לא אביאנו אליך וחטאתי לאבי. (מד, לב) לכאורה היה צריך לומר וחטאתי לך כל הימים שהרי כך אמר והבטיח ליעקב אביו ולמה אם כן שינה כעת בדברו באמרו וחטאתי לאבי כל הימים? אמנם יש בדבריו כוונה נוספת שהרי בהבטחתו אם לא הביאותיו אליך הוסיף והצגתיו לפניך (לעיל מג, ט) ופירש רש"י שלא אביאנו אליך מת

דייקא, להמשיך מדת פחד יצחק, שבכך ישבר את כח ההתנגדות דקדושה. והוא שאמר הכתוב: "ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה" דייקא, שהוא רמז על זמן הגלות הדומה ללילה, "ויאמר אנכי הקל אלקי **אביך** אל תירא מרדה מצרימה" וגו', ופירש רש"י: "לפי שהיה מיצר על שנזקק לצאת לחוץ לארץ", והיינו שהקב"ה הבטיח ליעקב אבינו ע"ה שישפיע בגלות את קדושת יצחק, וישבר את כח ההתנגדות דקדושה. **וזה יש לומר הרמז** במה שיסד הפייטן לומר בהושענות לחג הסוכות: "כבושה בגולה, לומדת יראתך" (הושענא "אום אני חומה"), והיינו שכאשר בני ישראל כבושים בגולה ומתגבר כח הרשעה של ההתנגדות דקדושה, העצה לכך היא להתחזק ביראת הבורא ב"ה, שעל ידי כך מתעוררת מדת פחד יצחק, לשבור ולהכניע את כח ההתנגדות דקדושה. (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גושנה וירא אליו ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד. (מו, כט) וברש"י: "ויבך על צואריו עוד, לשון הרבות בכיה וכו'. אבל יעקב לא נפל על צואריו יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע". יש להבין הענין שבאותה שעה דייקא קרא יעקב אבינו את שמע.

ויש לומר, דהנה גלות מצרים היתה שורש כל הגליות, וכל הגליות היו כלולות בה, וכמו כן גאולת מצרים היתה גאולה מכל הגליות, כמו שאומרים בנוסח ההגדה: "עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו ה' אלקינו משם, ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים", ולכאורה יש להבין מהי המעליותא בכך שאין אנו משועבדים עתה לפרעה במצרים, בעוד שאנו בגלות ומשועבדים לאומות אחרות, אלא שעיקר הגאולה ממצרים היא החרות בנפש, והיינו שבהוציאנו ממצרים נתן לנו השי"ת את התורה, ועוד לנו מאז ועד עתה שנוכל לעסוק בתורה ולקיים מצוות, שמתוך כך יכולים אנו להתקיים בזמן הגלות, כאמרם ז"ל (אבות פ"ג מ"ה): "כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות", וזהו: "ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים", והיינו שלא היינו נגאלים ממצרים, ולא היה נותן לנו את התורה, "הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים, בגוף ובנפש, אבל אחר שגאלנו ממצרים ונתן לנו את התורה, יש לנו חרות בנפש, אף על פי שאנו בגלות הגוף תחת אומות אחרות.

ולכן מיד כשירד יעקב אבינו למצרים, שבכך התחילה גלות מצרים, שהיא שורש כל הגליות, כתיב (לעיל פסוק כח): "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה", ופירש רש"י: "ומדרש אגדה (ב"ר צה, ג) לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה", שבכך עשה יעקב אבינו הכנה לבני ישראל בכל הגליות, שגם בעבודתם תהיה להם חרות הנפש על ידי עסק התורה, וכדאיתא ברמב"ן: "כל מה שאירע לאבות סימן לבנים", וכל מעשי האבות והשבטים היו הכנה לבני ישראל בדורות הבאים. והנה כתיב (שופטים כ, א-ד): "כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם. ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם. כי ה' אלקיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם". ופירש רש"י: "שמע ישראל, אפילו אין בכם אלא זכות קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם", ובפשטות הענין בזה הוא, דהנה עיקר הכונה בבריאת העולם

חטא. וזה שאמר וחטאתי לאבי שבשמים, שאין רצונו במעשים שהם למעלה מהטבע, אמנם למען הבטחתו ליעקב אביו הוא מוכן ומזומן לנקוט גם במעשה שהוא לגביו בבחינת חטא ולחטוא לאביו שבשמים ובלבד שבנימין יחזור חי.

ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם. וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וגו' ותחי רוח יעקב אביהם. (מה, כו-כז) ויש לומר הטעם שבתחלה "לא האמין להם", עד שדברו אליו "את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם", דהנה בדברי יוסף אל אחיו, כתיב (לעיל מה, ח): "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים ושימני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומושל בכל ארץ מצרים", ויש לדקדק, שלכאורה היה לו לומר: ולמושל בלמ"ד, כמו שאמר: "לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו", אלא שכונת יוסף באמרו: "ומושל בכל ארץ מצרים", לא היתה על

עצמו, שהוא המושל בכל ארץ מצרים, אלא על הקב"ה, שהוא המושל בכל ארץ מצרים, והיינו שייחד את הממשלה להקב"ה, שכן "המלוכה והממשלה לחי עולמים", וכך הוא שיעור הכתוב, ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה, כי האלקים, והוא שם אותי לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו, והוא מושל בכל ארץ מצרים. ולכן כאשר באו השבטים אל יעקב, "ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים", והיינו שאמרו לו כאילו שיוסף אמר על עצמו שהוא מושל בכל ארץ מצרים, "ויפג לבו כי לא האמין להם", ואילו אחר כך כאשר "וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם", כלומר, אמרו לו שיוסף אמר: "וישימני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו", עם למ"ד, "ומושל בכל ארץ מצרים" בלי למ"ד, הבין שכונתו היתה שהשי"ת הוא המושל בכל ארץ מצרים, כאמור, מיד "ותחי רוח יעקב אביהם". (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

ויזבח זבחים לאלוקי אביו יצחק. (מו, א)

ואיתא במדרש (פר' צד, ה): "מה אבא היה להוט אחר גרונו אף אני להוט אחר גרוני", והוא כולו תמוה ויש לפרש על פי מאמר הגמרא (נדרים לב): "השטן - בחושבניה תלת מאה ושיתין וארבעה", ופירש שם הר"ן (ועוד): "ימות החמה שס"ה, א"כ איכא חד יומא דלית ליה רשותא למשטן, דהיינו יוה"כ". והנה האבות הקדושים, בגודל קדושתם רצו לפעול שגם בשאר השס"ד ימים, דהיינו בכל ימות השנה, לא יוכל השטן להשטין, והנה האותיות שהם אחר אותיות "גרן" הם "שסד" וזהו כוונת המדרש: "מה אבא הי' להוט אחר גרונו" היינו שהי' להוט אחר אותיות שהם אותיות "גרן" דהיינו "שסד" שהשטן לא יוכל להשטין בכל ימי השנה, אף אני להוט אחר גרוני". (כ"ק מרן מהר"ש ז"ע)

ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק. ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני. ויאמר אנכי הקל אלקי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם. (מו, א-ג) והנה רש"י פירש: "לאלקי אביו יצחק, חייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו, לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם". ויש לומר עוד, בהקדם מה דאיתא ב"חדושי אגדות" למהרש"א על מאמרם ז"ל (ר"ה י, ב) "בפסח נולד יצחק": "יצחק שהוא מדת הדין (זוה"ק ח"ג שב, א), נברא בפסח, שבו היה שולט מדת הדין על המצריים במכת בכורות, וישראל נגאלו בו על ידי מדת הדין הקשה על המצריים". ובהו יש לומר הענין שתלה ביצחק ולא באברהם, והיינו שבשעה שיעקב אבינו ע"ה עמד לצאת לחוץ לארץ ולרדת לגלות מצרים, היה ירא מאד מההתנגדות דקדושה ששלטה במצרים, ולכן: "ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק"

"לשון הרבות בכיה" על צרת הגליות, קרא יעקב קריאת שמע, שבזה רמז ליוסף הצדיק שבני ישראל יוכלו להתחזק במצרים ובכל הגליות על ידי שיהיו מיחדים את שמו ית' בכל עת ובכל זמן, וכמו שאמרו במדרש (דב"ר ב, לה) שבני ישראל זכו לקריאת שמע מיעקב אבינו, וזה שאומרים: "שמע" אבינו 'ישראל', אותו הדבר שצויתנו נוהג בנו, 'ה' אלקינו 'ה' אחד", ובכך עשה יעקב אבינו הכנה לנו שגם בעבודתנו בכל הגליות לא יעזבנו בוראנו, בזכות קריאת שמע ובזכות עסק התורה.

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה ויבאו ארצה גושן. (מו, כח) ומפרש רש"י: "להורות לפניו, כתרוממו, לפנות לו מקום ולהורות היאך יתישב בה... ומדרש אגדה, 'להורות לפניו' לתקן לו בית תלמוד, שמשם תצא הוראה", ויש להבין הכונה באריכות הלשון: "לפנות לו מקום ולהורות היאך יתישב בה", וכן מה שמביא רש"י את דרשת המדרש, שאינה פשוטו של מקרא. **ויש לומר**, שרש"י רומז בזה, שעל ידי ששלח יעקב את יהודה לפניו לבנות בית מדרש, נטהר המקום ונתקדש בקדושת ארץ ישראל, ונעשה להם אחסנת עלמין, כדאיתא בזוה"ק על "ויאחזו בה" וזהו: "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה", ופירש רש"י: "לפנות לו מקום", והיינו שיהודה ויוסף בקדושתם הגדולה יפנו ויטהרו את המקום מקליפת מצרים וטומאת מצרים, כדי שיוכלו לקדש אותו, ו'להורות היאך יתישב בה', פירוש, להורות איך להמשיך לשם קדושת ארץ ישראל, שעל ידי כך יתישב בה באופן שיהיה "אחסנת עלמין", וממשיך רש"י "ומדרש אגדה. 'להורות לפניו' לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה", והכונה בזה, שבכח קדושת התורה נטהר המקום מטומאת מצרים ונתקדש בקדושת ארץ ישראל. (כ"ק מרן מהר"א ז"ע)

היתה לכבודו ית"ש, שהנבראים יקבלו עליהם את עול מלכותו ית', כדאיתא במסכת אבות (פ"ו י"ב): "כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא בראו אלא לכבודו", ולכן על ידי שבני ישראל מיחדים את שמו ית' באמת בקריאת שמע, שזו היתה כונת הבריאה, הבריאה כולה משועבדת אליהם, ונכנעים כל אויביהם לפנייהם, וכדכתיב (תבא כו, יז-יט): "את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים וגו'. וה' האמירך היום להיות לך לעם סגולה וגו'. ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה" וגו', ואמרו רז"ל (ברכות ו, א): "אמר הקב"ה לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' (ואתחנן ו, ד), ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, 'ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ' (דה"א יז, כא)", והיינו שעל ידי שבני ישראל עושים אותו ית"ש לחטיבה אחת בעולם בקבלת יחודו ואחדותו ית"ש, השי"ת עושה את בני ישראל לחטיבה אחת בעולם, והם עליון על כל הגוים. את ועוד, דהנה רש"י פירש בפסוק: "ה' אלקינו ה' אחד": "ה' שהוא אלקינו עתה, ולא אלקי האומות, הוא עתיד להיות ה' אחד, שנאמר (צפניה ג, ט) 'כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'", ונאמר (זכריה יד, ט) 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", ולכן על ידי קבלת עול מלכות שמים בקריאת שמע, מעוררים בני ישראל את הזמן של "אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'", שאז כל הרשעה כולה כעשן תכלה וממשלת זדון תעבור מן הארץ, על כן בזכות קריאת שמע בלבד נכנעים כל אויבי בני ישראל ואין להם שום כח ושליטה לעשות רע לבני ישראל.

ולכן כאשר יעקב אבינו הגיע למצרים, שבכך התחילה גלות מצרים, שהוא שורש כל הגליות, וגם יוסף הצדיק הרגיש בכך, כדאיתא בזוהר הק' שמשום כך "ויבך על צואריו עוד", שהוא

סיפור על פרשת השבוע

והשתוקקות גדול, ורצה להעלות האהבה לאהבת השי"ת בקריאת שמע ע"כ דברי הישמח משה. ועל פי זה אמר הרה"ק משינעווא ז"ע על המשך הפסוק אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך וגו', אשר כל המפרשים מתפללים על מאמר הזה, אדרבא, עכשיו יש לו לחיות בראותו בניו על שלחנו, ויוסף מלך ביניהם, ומה לו להזכיר המיתה, והלא לכל זמן ועת לכל חפץ, ועת לשמוח ועת לספוד, ועי' פירש"י ותרגום ופירש הוא ז"ל ע"פ דבריו הנ"ל, שאחר קריאת שמע התפלל תפילת שמונה עשרה כדי להסמיך גאולה לתפלה, ולא יכול יוסף לדבר אליו, ויהי אחרי גמרו את תפלתו רצה יוסף לדבר אליו, ויאמר אליו יעקב אבינו ע"ה: 'אמותה הפעם', והוא על דרך הבעש"ט ז"ע, שאמר שאין לומר נפילת אפים, רק בעת שיכול למסור נפשו ונשמתו להשי"ת, אבל בזמן שמרגיש בנפשו איזה פגם, אז לא יאמר תחנון, והנה יעקב אע"ה, כל הכ"ב שנים שהיה סבור שמת יוסף, דימה בנפשו שיירש גהינם, כמאמר חז"ל, וממילא לא אמר תחנון, ועתה אחר תפילת שמו"ע, כשרצה יוסף לדבר אליו, אמר: 'אמותה הפעם', פירוש, עתה הגיע העת שאומר תחנון, בראותי כי אתה חי ואין בי פגם ואוכל למסור נפשי, על כן מוכרח עתה להמתין עד גמר תפילתי".

אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך וגו'. בהיות הרה"ק משינעווא בעמח"ס דברי יחזקאל ז"ע (תקע"ו- ו' טבת תרנ"ט) במרחץ קרעניצא בשנת תרנ"ד, בא לבית מדרשו ביום אחד אחר תפלת שחרית איש אחד מהולכי קדם בלי צורת יהודי, ויתן שלום להרב ז"ל וישקוהו על ידו, וירתע הרב ז"ל מאד כמי שלא נשקו אדם מעולם על ידו, ואמר: מה זאת לנשק אדם, בשר ודם, אפשר ידי גוי פריץ יש לנשק כשרוצים לחנוף אותו שיעשה בקשתו, אבל ידי ישראל למה לנשק? וחזר ואמר: אין זאת כי אם בעת בא אל האדם השתוקקות אהבה, אז רשאי לילך אל צדיק ויכול לנשקו להעלות האהבה אל הקדושה, ואמר שעל דרך זה פירש הרה"ק מאוהעל בעמח"ס ישמח משה הפסוק בפרשת ויגש: ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד, ופירש"י ז"ל: 'אבל יעקב לא נפל על צואריו יוסף ולא נשקו ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע' והנה קשה ממה נפשך, אם היה אז זמן קרי"ש ונתירא שלא יעבור הזמן, גם יוסף היה לו לקרות את שמע, ואם היה שהות, גם יעקב היה יכול להמתין עד אחר שיתראה עם בנו אשר השתוקק עליו זה זמן כביר. ותירץ הרה"ק בעל ישמח משה זצ"ל, כי באמת לא היה זמן קרי"ש, רק יעקב אע"ה ידע בנפשו שכשיתראה עם יוסף בנו יהיה לו אהבה

אורחות חיים

אופן, אלא שיש להם הטבה ומתנה מיוחדת שהם נותנים מענק לכל לידה, וא"כ הרי בתחילה יש להם הסדר זה, שאם מאחרים לתת את המענק יוסיפו יותר, וא"כ הרי זה כנדוניא שיש בתחילה שני הברירות שמותר להוסיף יותר. אולם לאחר העיון נראה דאין היתר זו נכונה, דההיתר של נדוניא היינו רק באופן שיש לו האופציה השנייה בידו לשלם לאחר זמן יותר, ואין המקבל יכול לתבועו לשלם לפני זה, אבל אם ביד המקבל לתבוע מהנותן שישלם כפי ההתחייבות הראשון, ואין הברירה ביד הנותן לשלם את האופציה השנייה, ורק אם יאחר לשלם יוסיף אין בזה ההיתר של נדוניא, דבאופן זה נחשב התשלום הראשון כחוב, וכל מה שמוסיף הוא על ההמתנה. וא"כ גם במעשה זו הרי מצד כללי החוק הם מחויבים לשלם מיד, ואין להם האפשרות לחכות ולהוסיף, וביד האב לתבוע מהם הכסף, וא"כ אין בזה ההיתר של נדוניא. ונראה דהוא הדין בשאר תשלומי המדינה וכגון בארנונה שהמאחר מוסיף לשלם, שאין בהם ההיתר של נדוניא, אף שאינו משלם עבור איזה דבר שקיבל והוא רק חוב שהמדינה מחייבת, דכיון שאין בידו לבחור איזה אפשרות רוצה לשלם מיד או לאחר לשלם בתוספת, אלא העירייה תובעת ממנו את הכסף מיד, אין בזה ההיתר של נדוניא. אלא שיש בזה היתר אחר וכמבואר בספרינו 'רבית הלכה למעשה' (פרק יז סעי' נה-נו), כיון שאינו משלם מרצונו אלא כן הוא קביעת החוק. (מהרה"ג ר' פנחס וינד שליט"א בעמ"ח ספר ברית פנחס על הלכות רבית)

"מענק לידה בתוספת רבית" שאלה: נולד לו בן בשעה טובה וכנהוג מקבלים מענק לידה מביטוח לאומי, למעשה לאחר שכבר אישרו לו המענק התאחר מאוד קבלת המענק, לאחר כמה שבועות קיבל את המענק בתוספת רבית על איחור קבלת המענק, ומסתפק האם יש בזה איסור רבית, דהרי מקבל יותר עבור האיחור.

תשובה: יש בזה איסור רבית. אלא שיש לביטוח לאומי היתר עיסקא, ולכן אפשר לסמוך להקל, ואפי' אם אין לאב זה נכסים המרויחים אפשר להקל דהרי הלווה הוא ביטוח לאומי ולא האבא. סברת הדברים: לכאורה היה מקום לומר דאין בזה חשש איסור דהרי מבואר ברמ"א (סי' קעו סעיף ו) דאין איסור רבית בנדוניא, והיינו דאם האב מתחייב בתחילה שאם אשלם עכשיו את הנדוניא אתן סכום זה, ואם אשלם בעוד תקופת זמן אשלם יותר, אין בזה איסור, דכיון שאינו משלם עבור חוב אלא מתחייב בעצמו לתת מתנה לבנו, יכול להתחייב בתחילה בשני אופציות דבזמן זה ישלם סכום זה, ואם יאחר לשלם ישלם יותר ואין התוספת עבור איחור התשלום כי עדיין אינו חייב כלום אלא לכתחילה מתחייב דבזמן מאוחר ישלם יותר, אבל אם בתחילה התחייב סכום מסוים ולא יותר ואחר שכבר מחויב רוצה להוסיף יותר עבור האיחור יש בזה איסור דנמצא מוסיף עבור ההמתנה ויש בזה משום רבית. וא"כ היה מקום לומר דכן הוא גם במענק לידה, שאין המענק כתשלום עבור החוב שהוא משלם לביטוח לאומי, שהרי לוקחים ממנו כסף בכל

הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי יצחק דוד לובינער זי"ע נלב"ע ז' טבת תרנ"ב

פעם היה הרה"ק רבי דוד אצל הרה"ק מרוזין ונחלה מאד, והקיא הרבה דם, והיה בסכנה גדולה. והזכירו אותו אצל הרה"ק, ואמר: "עס איז איהם גארנישט" רק סובל הוא מטחורים... וכך הוה ונתרפא. ויהי לפלא.

הרה"ק רבי דוד עוד זכה להכיר את הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, וסיפר להרמ"ח מסלונים שזה היה בעת ביקורו של הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל אצל זקנו הרה"ק רבי משה שמואל לאבער זי"ע, שהיה מתלמידיו של הרה"ק הרבי ר' מיכל'ע זלאטשובער זי"ע. ומעשה שהיה כך היה. לרבי משה נודע שהרה"ק מטשערנאביל הגיע לעירו, ובהיות שהיה קשה לו לילך אליו, שלח את נכדו רבי דוד - שהיה נער צעיר לימים - לבקש את הרה"ק מטשערנאביל שיבוא אליו, ושלח לו הרה"ק לאמור, שאם יתן לו שלושה רז"כ, יבוא אליו. רבי משה היה עני ואביון ולא היה לו הסכום שדרש ממנו הרה"ק, לקח החומשים מדפוס סלאוויטא שהיו לו וביקש מנכדו רבי דוד לובינער שילך וימכרם או ימשכנם עבור השלושה רז"כ, והביא המעות

וטהרה. אולם כשהגיע לארץ ישראל הריחו מיד כל הגוטע אידן כי איש קדוש הוא, ומיד נתדבקו בו הרבה מטובי וקדושי צפת. ובין ידידיו נחשבו הרה"ק רבי משה מבארדיטשוב ובנו הרה"ק רבי צבי. כמו"כ נתחבר אליו הרה"צ רבי חיים אליעזר הזקן ועוד. הרמ"ח מסלונים שהיה מתלמידיו המובהקים אמר, שכמעט כל החברי הק' הנ"ל זענען געווען אזוי ווי גוטע אידן. כמו"כ נתקבצו סביבו חסידים לשמוע ממנו דרך בעבודת ה' והיו שותים בצמא את דבריו. כן היו באים להתברך מפיו על כל צרה שלא תבוא.

וכשנסתלק הרה"ק רבי מנחם נחום ביום ו' בתשרי מילא בנו הרה"ק רבי יעקב יצחק את מקומו, וערך בערב יוה"כ את שולחנו הראשון. ורבי דוד לובינער היה שם ולא נכנס לשולחנו, ושאלוהו מדוע אינו נכנס לשולחנו של הרבי, וענה: שהרבי הרי מוכרח להכנס לשולחנו, אבל הוא בעצמו עדיין קשה עליו להכנס לשולחנו, ער האט נאך דעם רעבין נישט פארגעסן... [שעדין לא שכח מרב] וכן חסה בצל הרה"ק מרוזין והיה מיושבי שולחנו

הרה"ק רבי יצחק דוד נולד בשנת תקע"ט לאביו מוהר"ר יוסף מלובין, תלמיד רבי שמואל מקאמינקא זי"ע, ואמרו עליו שהיה לו התנועות של רבו הק'. רבו הק' חיבבו מאוד, דרכו של הרה"ק מקאמינקא היה להתפלל מאוחר, ואילו הרה"ק רבי דוד הקפיד להתפלל מוקדם בזמנו, וכשהיה הרה"ק רבי דוד נוסע להסתופף בצל רבי הק' בקאמינקא, היה מקדים להתפלל בשבילו מגודל חביבותו.

וכן הרה"ק מהר"ש מקאמינקא זי"ע העיד עליו שהנו ראוי להנהיג עדה של אלפי יהודים.

לאחר שרבו הרה"ק הר"ש מקאמינקא זי"ע נסתלק לעולם שכולו טוב בשנת תר"ג היו כמה מתלמידיו הק' שרצו להכתירו אלוף לראשם, אולם הוא סירב לכך בכל תוקף ונסע להסתופף בצילם של הרבה מגדולי הדור, הרה"ק רבי מנחם נחום ממקארוב זי"ע בנו של הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע ועוד. לימים עלה לחונן עפרה של ארה"ק. וכל מטרת בואו לארץ ישראל היתה לשבת על התורה והעבודה בהצנע מתוך קדושה

הנעצבה מיד נתפשטה בכל העיר, וכבר ביום בהיר וצח, הדהימה הבשורה הרעה כל איש ואשה, וצל ענן של יגון וקדרות, עצב ואבילות נפרס על שמי צפת.

וכשראו שכבר אינו בין החיים רח"ל, הכניסוהו לחדר צדדי שבבית המדרש, ורבי דוד התנהג כל השבת כאילו לא אירע דבר. כצאת השבת התעלף ואמר "וואס זענען מיר אזוי פיל זינדיג, אז מיר זענען גורם אזא צער פאר די שכינה". דהא איתא (חגיגה טו ע"ב) בזמן שאדם בצער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי, ומה מאוד גדול חטאי שבעטיי נגרם צער כה רב לשכינה הקדושה...

הרה"צ הרמ"ח זצ"ל אמר בשם צדיקים שמה שקרה לו כך היה משום שלא קיים את פקודת הרה"ק מרוזין שציוה עליו ליטול על עצמו את אדרת הנשיאות והנהגת העדה. לאחר האסון המר שארע לו שלח לשאול מהס"ק מסלאנים האם לשנות דירתו משום "משנה מקום משנה מזל", ושלח לו הס"ק "זאלסט משנה זיין א-תנועה שבלב".

אך הרה"ק בעצמו, לא ניכר שום שינוי במצב רוחו הקדוש, ועונג ושמחת שבת שלו, והקסם של רוח גדולה ותפארת ששכן תמיד עליו לא סר ממנו כל היום; בליל שבת כשנתאספו תלמידיו וחסידיו כמנהגם תמיד, לא יכלו להתאפק על רוחם והורידו מעט דמעות, אמנם הרה"ק לא הרשם לעשות כן, וכיבד לכ"א כוס יין ושר זמירות שבת, ודיבר דברי חסידות ומוסר וחכמה עד ששכחו כולם כי בחדר השני מוטל מת יחיד להוריו, שנהפך להם יום של שמחה לתוגה ואנחה. לא שכרות היין פעלה עליהם, רק התבטלות של תלמידים לפני רבם ענק הרוחני ומושל ברוחו, אשר בידו להתרומם על כל פגעים רעים, והרגש של אהבתו לה' שהתלקחה ועלתה לשלהבת אש, והתגברה על אהבת אב לבן יחידו, אהבה הטבעית הנטועה בלב כל אדם; וכך היתה נשמה היתירה של השבת שרה על צדיק זה עד צה"כ, כי אז הסיר ממנו את רוחו, כדי לקיים מצות אבילות, ונתגלה כאב לבו ושברון רוחו; כזרם מים כבירים הפורצים להם שביל דרך גדר אבנים, כך הורידו עיניו דמעות שוטפות כנחל בלי הפוגות, ובבכיות בוקעות עד שמים צעק "בני בני למה עזבתני, צדיק ה' בכל דרכיו"; כמה תקיף וכביר הי' שלטון העצמי ששרר בו. **הרמ"ח מסלונים זצ"ל** היה מספר מאותה שבת שעל פני

הרה"ק רבי נפתלי חיים בן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב עלה לארץ הקודש והתגורר בעיה"ק ירושלים, והיו שולחים לו הזכרות מחוץ לארץ שיתפלל בעדם, ומקרים קשים היה שולח להרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע. פעם כתב לו הרה"ק רבי דוד בענוותנותו למה זה אתם צוחקים עלי, וכי צדיק אני ששולחים לי בקשות, והשיבו הרה"ק רבי נפתלי חיים, חס ליה לזרעא דאבא מללעוג עליכם, אך אל מי אשלח אם לא אליכם... וכתב לו: מכירו הייתי לשעבר ועכשיו ביותר (לשון המכילתא פר' יתרו), בענוה זו אני רואה עכשיו גדולתכם יותר. והוסיף שאביו הרה"ק מדזיקוב היה מבאר מימרא זו "מכירו הייתי" להקב"ה "לשעבר" בענין עבירה שאסור לעבור על רצונו יתברך. "ועכשיו ביותר" ועכשיו אני מכירו אפילו בעניני מותרות שאסור.

הגה"ח רבי מענדיל וועג ז"ל סיפר, שאחר שעלה הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע לא"י שאלו אותו אנשיו האם מרגיש את קדושת א"י, ושאל אותם רבי דוד מדוע שואלים אותי דוקא על קדושת א"י ולא על שאר המצות כציצית או תפילין, באומרו מי שמרגיש בכל המצוות מרגיש גם בזה. ואמר בשם צדיקים כתיב רגליה יורדות מות (משלי ה, ה), ר"ל מי שהוא בחי לב הוא מרגיש, כי הלב מרגיש תיכף כל הרגש שהוא, אבל הרגל אינו מרגיש כ"א ע"י יסורים גדולים רח"ל. ולכן מי שהוא בחי רגליים הוא מרגיש רק ע"י יסורים רח"ל.

כשעלה הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע לא"י באו עמו זוגתו הרבנית ע"ה ובנו ובתו. כעבור זמן השיא את בתו לאחד מהאברכים החשובים, אולם בתוך השנה הראשונה לנשואיהם נפטרה בתו על פניו ר"ל. ורבי דוד שהתחייב נדוניא לחתנו ולא הספיק לסלקה לפני הנישואין, השלים את יתרת חובו לחתנו לאחר פטירתה.

אחת מבנותיו של הרה"צ רבי מוטקע לידר זצ"ל היתה מאורסת עם בנו היחיד של הרה"ק רבי דוד לובינער זצ"ל מצפת. **וביום ערש"ק** בפניא מעלי שבתא של שמחת העליה לתורה שלפני החתונה ירדו גשמים עזים בעיה"ק צפת"ו והתקרה שהיתה עשויה מעפר וטיט נרטבה מאד, והרה"ק הלך לביה"כ לקבל שבת, כמנהגו להתקדם, וכשהגשם ירד מהתקרה להמקום שהשלחן עמד, אז החתן ואמו העתיקוהו ממקומו למק"א שלא ירד הגשם, ופתאום א' מכותלי הבית רעוע נפל על החתן והרגו; שמועה

לזקנו רבי משה, ושלח אותו להודיעו להרה"ק רבי מאט"ל טשערנאבלער זי"ע שהוא מוכן לתת לו סכום הכסף שביקש. בא הרה"ק ר"מ לבקרו וטרם לכתו מעמו לקח ממנו את השלושה רובל. כשיצא ממנו אמר הרה"ק מטשערנאביל זי"ע 'היינט האבן מיר גענומען דריי רובל פון א איד וואס האט א פולן בויך מיט תורה לשמה' [היום לקחנו ג' ר"כ מיהודי שמילא את כריסו בתורה לשמה]. ואז זכה הרה"ק רבי דוד להתוודע להרה"ק מטשערנאביל זי"ע.

סיפור זה עם הג' ר"כ שמע הרה"ק מרוזין זי"ע. לימים כשהיה הרה"ק רבי דוד אצל הרה"ק מרוזין ושמע שהינו נכדו של הרה"ק רבי משה לאבער, אמר הרה"ק מרוזין זי"ע לרבי דוד בזה"ל: אין דעם פעטערס נעמען געלט האבן מיר נאך א שטיקל השגה, אבער אין די דריי רובל וואס ער האט גענומען ביי אייער זיידן רבי משה האבן מיר קיין השגה נישט [בנטילת מעות של דודי הרה"ק מטשערנאביל מיהודים עוד יש לנו השגה כל שהיא, אולם אותם שלושה ר"כ שנטל מזקנכם רבי משה לאבער בזה אין לנו שום השגה].

כשרבים החלו להשכים לפתחו ברח לארץ הקודש. כשרצה הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע לעלות לארץ הקודש נסע אל הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע ולא הסכים עמו שיסע, אבל אמר לו - הלוא אחי הגדול הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע הוא "מרא דארעא דישראל" לך והמלך בדעתו, והרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע הסכים עמו שיסע ואמר "ווער דען זאל נאר פאהרן קיין ארץ ישראל?!" [וכי מי יסע לארץ ישראל?!] ונענה האיש שהיה עמו הלא הוא חלוש, ואמר הרה"ק, איך זעה דען נישט?... [האם אינני רואה?...] הרה"ק רבי דוד לובינער היה קדוש עליון ועלה עם חבורתו לארץ הקודש להתעלות אך ורק בעבודת הבורא יתברך. **ואוה לו את עיר הקודש צפת למושב לו.** אך גם שם נדף ריחו הטוב כצלוחית של פליטון ורבים וטובים מחסידים ואנשי מעשה דבקו בו.

סיפר הגה"ח ר' ישראל שמעון קסטלניץ זצ"ל זקני הרה"ק רבי יהודה לייב היה נכנס לר"ד לובינער, ולימים כשדיבר אודותיו התלהב ממנו מאד, באומרו עליו: ער איז געווען א צדיק. וכן הגה"ח רבי יאשע שוחט ז"ל ושאר הזקנים הפליגו בגדלותו. וידוע שגם הרה"ק מהר"ש ה"דברי שמואל" מסלונים זי"ע היה עמו בקשרי ידידות.

צוואתו ובכל שנה ביא"צ של הרה"ק רבי דוד זי"ע היה ניגש להתפלל לפני העמוד ואמר קדיש, ואף בשנה האחרונה לחייו בז' טבת - שהיה כמה ימים לפני פטירתו י"ב טבת תשי"ד - זכר את היארציט ובא לביהכנ"ס להתפלל לפני העמוד ולומר קדיש.

מאמרותיו הק'

מרגלא בפומיה דהרמ"ח בשם הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע, אני ראשון ואני אחרון, כשאדם נופל למשכב ל"ע הולכים תחילה לדרוש ברופאים, ואם ח"ו אינו מתרפא רק אז מתעוררים להתפלל ולבקש מהשי"ת, וע"ז אומר השי"ת מן הראוי היה להיות אני ראשון, ולבסוף אני אחרון.

הרמ"ח היה אומר משמו של הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע: כד עייל שבתא איהי אתיחדת ואיתפרשת מסיטרא אחרא. כד עייל שבתא, היינו כמה שאיש יהודי מכניס ללבו את קדושת השבת ושומר עליה מכל משמר במחשבה דיבור ומעשה. איתפרשת מסטרא אחרא, באותה מידה מתנתק מהסטרא אחרא.

הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע מצפת אמר: כתיב "ושם נעבדך ביראה" - וקשה, מדוע לא מוזכר גם "באהבה". ונראה, כי באהבה יכולים גם כיום בגלותינו לעבוד את ה' בשלימות, דאף שמוכרחים להראות אותות אהבה לגויים אשר בתוכם אנו שוכנים, אין זו רק לפנינו ובאמת איננו אוהבים אותם כלל. משא"כ היראה היא בגלות, כי יראתנו מהגויים היא אמיתית, נמצא שאם רצוננו לעבוד את ה' באהבה, אין לנו אהבה אחרת המעכבת בעדנו ויכולים לעבדו גם כיום באהבה בשלימות, משא"כ ביראה, שהיראה מהגויים טבועה בלבנו, וקשה לנו לעבוד את ה' בשלימות במדת היראה. כיון שלמעשה טבועה בנו גם יראה זולתו. משא"כ לעתיד לבא כאשר תחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים, לא נירא יותר מן הגויים, ושם נוכל "לעבדך ביראה" בשלימות.

הרה"ק רבי דוד מלובלין זי"ע בשם צדיקים: פעם הכריזו בשמים אז פאסטן זאל נישט בריינגען צו קיין מדריגות, און "ברבערין" [שם רפואה שהיה אז מקובל שזה מג"ע והיה מועיל מאוד לקיבה] זאל ניט העלפין צום מאגן (שתענייתם לא יביאו לידי מדריגות, וברבערין לא יועיל להקיבה), אחר זמן הכריזו ש"ברבערין" יועיל

יקח חומר רב להבין צלם דמות תבניתו הרוחנית.

היה לו בן יחיד מצוין בתורה ויראה, והגיע השבת לפני חתונתו, כפי מנהג בצפת, באלה הימים, עשו בשבת זה חגיגה גדולה שהיתה נקראת "אויפרוף", הי' אז ימי חורף ואותו ע"ש גשם גדול שטף וירד; דירתו של אדמו"ר היתה רעועה כרוב הבתים בצפת, והדלף ירד ונטף מהגשמים שנתמלאו בחול ועפר, לתוך הבית; וקרה הטרגדי הנוראה הנ"ל ר"ל באריכות.

עוד סיפר אבא, פ"א ביום שמחת תורה הי' ביחד עם המון המקורבים וחסידיו שבאו לבית הרה"ק לשאוב "מימי הדעת והתבונה", בשמחה ובששון מגדולת נפש הצדיק שעלתה מאד ביום זה, ורקדו ושתו כמנהג החסידים: אחר תפלת ערבית במוצאי יו"ט כולם נפרדו רק אבא אשר הי' עיף מאד חטפה עליו שינה ונרדם על הספה; כשהגיע חצות לילה והיה קר מעט, הרגיש אבא כי הרה"ק כסהו במעילו החורף, והרה"ק נכנס לחדרו ואמר בקול דממה דקה ה"כתר מלכות" לר"ש בן גבירול זצוק"ל; אבא כבר נשאר נעור ושמע קולו הנעים והקדוש, וכל מלה ומלה היתה נטפי נועם וטל של תחי' על נפש אבא, שערגה וכלתה להתדבק בנר נשמתו, ורוחו הכביר אשא הי' מלא זיו הוד והדר; לילה זה השאיר על אבא רושם חזק שלא נמח ולא נשכח לעולם; לא פסק אבא כל ימי חייו לדבר מהשעות האלה שהועילו עליו לעורר בו חשק נפשי-פנימי, בזרזוז של חיים, בשמחה וטוב לב, תשוקה גדולה ונעימה של תענוג רוחני עליון ונשגב לאהבת ה' ותורתו; לו הי' הרה"ק שוכן באירופה כי אז היו חסידיו מגיעים לרבבות; בלילה לפני יום מותו בקרוהו אבא, וכשנפטר ממנו אמר הרה"ק לאבא מחר תקח את המעבור יבוק ששאלתי ממך לפני איזה ימים, וכך הי' למחרתו התחילה הגסיסה ומיד באו כח הרבנים ומקורביו ואבא בתוכם, וברגעים האחרונים אסף הרה"ק בהתאמצות את רגליו ואת ידיו אל המטה וישם פניו כלפי הנאספים; וכך יצתה נשמתו בקדושה ובטהרה. בז' טבת תרנ"ב אתקטר בהאי קטירא לחיי עלמא ומנוחתו כבוד בבית החיים בצפת. בן שבעים ושלוש היה בהסתלקותו זי"ע. לא השאיר אחריו זש"ק ל"ע וביקש מהרה"ק הרמ"ח מסלונים זצ"ל שיזכור את יום היארציט שלו, בהטעימו: הרי אתה אצלי כבן. ואכן קיים הרמ"ח את

הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע לא ראו שום השתנות ושום עצבון, והמשיך בעבודתו הקדושה במשך כל יום השבת כאילו לא קרה מאומה, ואפילו רקד לכבוד ש"ק. וכשה"ברכת אברהם" צוק"ל סיפר זאת לפני הרה"ק מוהר"ש ה"דברי שמואל" זי"ע הוא אמר לו: שאת כל התנהגותו של הרה"ק רבי דוד לובינער בש"ק ההוא, עוד הוא יכול להבין, אבל שגם רקד, זה כבר דבר מופלא מאוד.

לאחר המקרה המצער הנ"ל, מנע עצמו הרה"צ רבי מוטקע ז"ל לנסוע לצפת, בכדי שלא להיפגש עם הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע ולעורר אצלו את צערו על אבדן בנו יחידו. לאחר זמן ורבי דוד לובינער זי"ע ראה כי אינו רואה יותר את מחותנו רבי מוטקע, התבטא במרירות: לא די שאבדתי את בני יחיד ומחמדי בצורה כה טראגית, ונוסף לזאת אבדתי גם את ידיד נפשי? אוי לי. וכשמסרו דברים אלה לרבי מוטקע זצ"ל, כמובן שמיד בא אליו והמשיכו בידידותם העמוקה שמכבר.

סיפור הרה"ג ר' יצחק דוד אתרוג ז"ל: ...בצפת היו אז. כפי ששמעתי מאבא, כמה אנשי מעלה גדולים בתורה וחסידות, כמו ר' אברמ'צי מאדעססא, ר' משה'לי מברדיטשוב, ועוד חריפים ובקיאים, חכמים ונבונים, תמימים וישרים: אחד מיוחד שעלה על גביהם הי' הצדיק הרה"ק ר' דוד'יל מלובין זצוק"ל, אשר סביביו נתאספו כל בעלי רגש ואנשי הרוח, לדלות מנפש הנפלאה הזאת, מדות קדושות ונשגבות חכמה עליונה ועונג ושמחה פנימית בלב, המצורפים למעשה הטוב והצדק; ביחוד בשבתות ומועדים כשנתגלתה נשמתו היתירה שבו, אז הי' אילנא רברבא אשר עמד קוממיות בגבהו, וגזעו התרחב ועשה פארות ובדים, וענפיו ודליותיו סיככו ופרסו סוכת צלו על כל אשר חמדו לשבת תחתיו; ספר גדול וענקי הי' צריך להכתב על תבנית יקרת נפש הנהדרה הזאת; לדאבוני לא זכיתי להכירו; כי נולדתי אחרי שנה שנסתלק ואני נקראתי בשמו; ואמנם גם לו הכרתיו, אני קטן הערך ודל הכשרון לכתוב על דמות דיוקנה של נפש הגדולה הזאת; נחרתו במוחי מה ששמעתי בילדותי מאבא מה שסיפר תמיד על שני מקרים בחיי הרה"ק זי"ע, ומהם יוכל הקורא לצייר לו סגולת נפשו העדינה, אשר נתגלית באלה החזיונות, כי מהם

נפש"), תאיר לנו שגם ארץ היינו הארציות, תהיה מכבודך. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

"אזי לנו מיום התוכחה" ולא יכלו אחיו לענות אותו פי נבחרו מפניו (ויגש מה, ג) אזי לנו מיום הדין, אזי לנו מיום התוכחה, פי על אחת פמה ובמה שפסק מלכי המלכים ואדון העולם, ישאלו לאחר פטירתו למה היית מדבר בבית המדרש שהוא מקום קדוש שהשכינה שזרה בו, בוודאי לא יוכל האדם לעמוד בפני הקדוש ברוך הוא. (ילקוט מעם לועז פ' ויגש) מוגש ע"י "ומקדשי תיראו ויראת מאלוקיך" קרית בעלזא ירושלים

כבתחילה, אבל ההכרזה על תעניתים נשארה. הרמ"ח היה אומר משמו של הרה"ק רבי זוד לובינער ז"ע: תאיר ארץ מכבודך (תפלת "ידיד

מזלא טבא וגדיא יאה
להרה"ח העסקן ר' צבי משה אליהו קוט שליט"א
להרגל ארוסי בתו הכלה החשובה תחי' עב"ג הבה"ח המצוין אהרן ני"ו
בן הרה"ח ר' יעקב יצחק זיכרמן שליט"א ולסבים החשובים
הרב ר' אהרן יהודה קוט שליט"א והרב ר' יעקב נטע בעק שליט"א
והרב ר' ישראל פייבוש שליט"א יה"ד שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריש"ט אמן

מזלא טבא וגדיא יאה להרב ר' משה יוסף אברבלנד שליט"א
להרגל נשואי בתו הכלה החשובה תחי' עב"ג הבה"ח המצוין שמואל ני"ו
בן הרה"ג ר' שלמה פורגס שליט"א ולסבים החשובים
הרה"ג ר' יעקב אליעזר פורגס שליט"א דומ"צ דקהילותינו הק'
והרב ר' יצחק יוסף זיגלמן שליט"א יה"ד שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריש"ט אמן
החתונה תקיים א"ה ביום רביעי פ' ויחי אור ל"ב טבת תשע"ו
באולם "נחלת יהודה" במרכז העולמי קרית בעלזא רח' דובר שלום 6 ירושלים

מזלא טבא וגדיא יאה להרה"ג ר' אהרן שפרבער שליט"א
להרגל ארוסי בתו הכלה החשובה תחי' עב"ג הבה"ח המצוין יחיאל קלמן ני"ו
בן הרה"ח ר' יוסף קוט שליט"א ולסבים החשובים הרה"ג ר' משה ברייש שליט"א
והרה"ח ר' ישראל מרדכי שפרבער שליט"א והרה"ח ר' יודא קוט שליט"א
יה"ד שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריש"ט אמן

מזלא טבא וגדיא יאה להרב ר' נתן פריד שליט"א
להרגל נשואי בנו הבה"ח המצוין אהרן ני"ו
עב"ג הכלה החשובה תחי' בת הרב ר' משה דירנפלד שליט"א
יה"ד שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה, דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד, ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריש"ט אמן.
החתונה תקיים א"ה ביום חמישי פ' ויחי אור ל"ג טבת תשע"ו
באולם "בתר מלכות" רח' הפלמ"ח 20 אשדוד]

מזלא טבא וגדיא יאה להרה"ח ר' יוסף עמרם מושקוביץ שליט"א
ולסבים החשובים הרה"ח ר' יצחק יהודה מושקוביץ שליט"א
והרה"ח ר' חנוך בנימין שליט"א להרגל הכנס בנו-נכד הניק והחכים משה ני"ו
לעול תורה ומצוות ויהא רעוא מקמי שמיא שיעלה מעלה מעלה בתורה, יראת שמים וחסידות כמלא פנינים ויגדל לאילנא וברבא ותרוו ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריש"ט אמן
הבר מצווה תקיים א"ה ביום רביעי פ' ויחי אור ל"ב טבת באולם "בית רוזן" רח' קדושת אהרן 14 קרית בעלזא ירושלים

מזלא טבא וגדיא יאה להרה"ג ר' צבי שטרן שליט"א להרגל נשואי נכדתו הכלה החשובה תחי' בת הרב שלום דוב שליט"א עב"ג הבה"ח המצוין מרדכי ני"ו
בן הרה"ח ר' זעליג וואלף פיליפ שליט"א
ולסבים החשובים הרב ר' שמעון גרינפעלד שליט"א
והרה"ג ר' ירחמיאל פיליפ שליט"א והרה"ג ר' אברהם אורזל שליט"א
יה"ד שיעלה הזיווג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה לאוריש"ט אמן
החתונה תקיים א"ה ביום חמישי פ' ויחי אור ל"ג טבת תשע"ו
באולם "נחלת יהודה" במרכז העולמי קרית בעלזא רח' דובר שלום 6 ירושלים]

לע"נ האשה החשובה מרת רעכיל ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם יהודא ז"ל
נפטרה י"א טבת תשל"ו תנצב"ה הונצחה ע"י בנה העסקן המרומם הרב ר' אברהם יהודא פיינר שליט"א

לעילוי נשמת הרה"ח ר' צבי ז"ל בן הרה"ח ר' זאב פרקש ז"ל
נלב"ע ח' טבת תשנ"ד תנצב"ה
הונצח ע"י בנו העסקן המפ"ר הרב ר' זואל בן ציון פרקש שליט"א

לעילוי נשמת הרה"ח ר' משה יעקב שלום אונגר ז"ל בן הרה"ח ר' מנחם ז"ל
נלב"ע ט' אלול תשע"ה הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת גולדא פייגא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם יודא ז"ל
נפטרה י' טבת תש"ס הונצחה ע"י בעלה שיבדלחט"א הרה"ח ר' חיים רוטנשטיין שליט"א

לע"נ אבי מורי הרה"ח ר' רפאל בנימין אהרן ז"ל בן הרה"ח ר' יום טוב זנגר ז"ל נלב"ע בליל ש"ק ט' טבת תשס"ד הונצח ע"י בנו הרה"ח ר' מרדכי מאיר זנגר שליט"א

Grid of 15 small memorial notices (Leiluy Nishmat) for various individuals, including names like ר' יצחק דוד פריינדל, ר' משה יעקב שלום אונגר, ר' אברהם יהודא פיינר, ר' משה יעקב שלום אונגר, ר' אברהם יהודא פיינר, ר' משה יעקב שלום אונגר, ר' אברהם יהודא פיינר, ר' משה יעקב שלום אונגר, ר' אברהם יהודא פיינר, ר' משה יעקב שלום אונגר, ר' אברהם יהודא פיינר, ר' משה יעקב שלום אונגר, ר' אברהם יהודא פיינר, ר' משה יעקב שלום אונגר, ר' אברהם יהודא פיינר.